

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSK. /13
6098 S.TBK/49

T.C
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2021/4297
Karar No. 2022/9921
Tarihi: 28.06.2022

●İŞ KAZASINDA NEDENSELLİK BAĞINI KESEN DURUMLAR
●NEDENSELLİK BAĞININ KESİLMESİ HALİNDE İŞVERENİN SORUMLU OLMAYACAĞI

ÖZETİ: İşvereni zararlandırıcı olay nedeniyle sorumluluk halinden kurtaracak olan durum iş sağlığı ve güvenliği alanındaki ihmalleri ile oluşan zarar arasındaki uygun nedensellik bağının kesildiğini ispat etmekten ibarettir. Hukuk Genel Kurulu'nun 20.03.2013 tarih 2012/21-1121 E. 2013/386 sayılı kararında da belirtildiği üzere uygun nedensellik bağı üç durumda kesilebilir. Bunlar mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Bu hallerden birinin varlığı halinde işverenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.

DAVA: Dava iş kazasından sürekli iş göremezliğe uğrayan sigortalının maddi ve manevi zararlarının giderilmesi istemine ilişkindir.

İlk Derece Mahkemesince hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kısmen kabul ve kısmen reddine dair verilen karara karşı, davalılardan Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi vekillerinin istinafa başvurması üzerine, İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27.Hukuk Dairesince istinaf istemlerinin esastan reddine dair karar verilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27.Hukuk Dairesince verilen kararın davalılardan Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi vekili tarafından süresi içerisinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi Güner Durmuş tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi

I- İSTEM:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin 18.06.2016 tarihinde iş kazası geçirmesi nedeniyle 1.000 TL sürekli iş göremezlik dönemi, 500 TL geçici iş göremezlik dönemi, 500 TL tedavi ve bakıcı gideri ile 500 TL ekonomik geleceğin sarsılmasından kaynaklı olmak üzere toplam 2.000 TL maddi tazminat ile 60.000 TL manevi tazminatın kaza tarihinden faiziyle davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davacı vekili talep artırımı dilekçesiyle geçici ve sürekli iş göremezlik dönemiyle ilgili maddi tazminat istemini 259.544,05 TL'ye, bakıcı giderinden kaynaklı tazminat istemini ise 3.294,00 TL'ye artırmıştır.

II- CEVAP:

Davalı Emekler İnşaat Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi vekili cevap dilekçesinde özetle; Zamanaşımı itirazlarının olduğunu, davacının 20.05.2015 tarihinden 26.12.2016 tarihine kadar İstanbul Finans Merkezi şantiyesinde müvekkili nezdinde ve diğer davalı Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hizmetleri Anonim Şirketi idaresinde kalıpcı olarak çalıştığını, 18.06.2016 tarihinde kendi özensiz ve dikkatsiz davranışları sebebiyle iş kazası geçirdiğini, davaya konu iş kazasının davacının ağır kusuru sebebiyle meydana geldiğini beyanla davanın reddini talep etmiştir.

Davalı Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hiz. A.Ş. vekili cevap dilekçesinde özetle; Husumet itirazlarının olduğunu, kazaya sebebiyet verdiği iddia edilen işin yapımının anahtar teslim şeklinde, kazalı işçinin sigortalı çalışanı olduğu Emekler İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'ye bırakıldığını, müvekkil şirket ile diğer davalı şirket arasında herhangi bir alt işveren-üst işveren ilişkisi bulunmadığını, davaya konu iş kazasının davacının ağır kusuru sebebiyle meydana geldiğini, davacının 20.05.2015 tarihinden 26.12.2016 tarihine kadar İstanbul Finans Merkezi şantiyesinde diğer davalı Emekler İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. nezdinde kalıpcı olarak çalıştığını, 18.06.2016 tarihinde kendi özensiz ve dikkatsiz davranışları sebebiyle iş kazası geçirdiğini beyanla davanın reddini talep etmiştir.

III- MAHKEME KARARI:

A-İLK DERECE MAHKEME KARARI

İlk derece mahkemesi kararında özetle; “1- Davacının açmış olduğu maddi tazminat davasının kabulü ile; 259,544,05-TL maddi tazminatın kaza tarihi olan 18/06/2016 tarihinden itibaren işleyecek ve hesaplanacak yasal faizi ile davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacıya ödenmesine;

2- Davacının açmış olduğu manevi tazminat davasının kısmen kabulü ile; 50.000,00-TL manevi tazminatın kaza tarihi olan 18/06/2016 tarihinden itibaren işleyecek ve hesaplanacak yasal faizi ile davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile davacıya ödenmesine; fazlaya ilişkin istemin reddine,

3- Davacının, geçici iş göremezlik nedeniyle uğranılan iş ve kazanç kaybı, tedavi ve bakıcı giderleri ve ekonomik geleceğin sarsılmasından kaynaklı zarar alacağı taleplerinin reddine;” karar verilmiştir.

B-BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ KARARI:

Bölge Adliye Mahkemesi kararında özetle; “Davalı Akdeniz İnşaat ve Eğitim Hizmetleri A.Ş. vekilinin istinaf başvurusunun 6100 Sayılı HMK’nun 353/1-b/1. bendi uyarınca esastan reddine” karar verilmiştir.

IV-TEMYİZ KANUN YOLUNA BAŞVURU VE NEDENLERİ:

Davalı vekili temyiz dilekçesinde özetle: müvekkilinin asıl işveren sıfatı olmadığını “Betonarme Kaba İnşaat İşleri Yapımı Sözleşmesinde”, anahtar teslim olarak diğer davalı şirkete verildiğini, davanın zamanaşımına uğradığını, davacının inşaat kalıp ustası olarak çalıştığını, iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ile kişisel koruyucu donanımların eksiksiz olarak davacıya verildiği halde davacının emniyet kemerini takmadığını, tanık Siyami beyanına göre de platformdaki vidaların yerleştirilmesi görevinin işçilere ait olduğu, davacıya kazanın meydana geldiği gün baret ve kemer verildiğini, vidanın işçiler tarafından usulüne uygun olarak platforma konulmuş olması halinde kazanın meydana gelmeyeceğini, beyan ettiği, dikkate alındığında davacının ağır kusurlu olduğunu, davacının davaya konu bu kazadan önce memleketinde geçirmiş olduğu bir kazanın bulunduğu dikkate alınarak bu kazanın sürekli iş göremezlik oranına etkisinin belirlenmesi gerektiğini, hükmedilen manevi tazminatın fazla olduğunu beyanla kararın bozulmasını talep etmiştir.

V-İLGİLİ HUKUK KURALLARI VE İNCELEME:

1- Öncelikle taraflar arasında kusurun aidiyeti ve oranı noktasında uyumsuzluk bulunduğu anlaşılmaktadır.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işverenin, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu 4857 sayılı İş Kanunu'nun 77. maddesinin açık buyruğu iken, 4857 sayılı Kanun'un 77. ve devamı bir kısım maddeleri 30.06.2012 tarih ve 28339 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 37. maddesiyle, 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmek üzere yürürlükten kaldırılmış olup, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, işverenin sağlık ve güvenlik önlemlerini alma yükümünü daha ayrıntılı bir biçimde düzenlemiştir.

Buna göre, 6331 sayılı Kanun'un "İşverenin Genel Yükümlülüğü" kenar başlıklı 4. maddesinde:

"İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede;

a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar.

b) İş yerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyulup uyulmadığını izler, denetler ve uygunsuzlukların giderilmesini sağlar.

c) Risk değerlendirmesi yapar ve yaptırır.

ç)Çalışana görev verirken, çalışanın sağlık ve güvenlik yönünden işe uygunluğunu gözönüne alır.

d)Yeterli bilgi ve talimat verilenler dışında ki çalışanların hayati ve özel tehlike bulunan yerlere girmemesi için gerekli tedbirleri alır." hükmü düzenlenmiştir.

Aynı Kanun'un 5. maddesinde de risklerden korunma ilkeleri düzenlenmiştir. Buna göre maddede, "İşverenin yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulur:

a)Risklerden kaçınmak,

b)Kaçınılması mümkün olmayan riskleri analiz etmek,

c)Risklerle kaynağında mücadele etmek,

ç)İşin kişilere uygun hale getirilmesi için iş yerlerinin tasarımı ile iş ekipmanı, çalışma şekli ve üretim metotlarının seçiminde özen göstermek, özellikle tekdüze çalışma ve üretim temposunun sağlık ve güvenliğe olumsuz etkilerini önlemek, önlenemiyor ise en aza indirmek,

d)Teknik gelişmelere uyum sağlamak,

e)Tehlikeli olanı, tehlikesiz veya daha az tehlikeli olanla değiştirmek,

f)Teknoloji, iş organizasyonu çalışma şartları, sosyal ilişkiler ve çalışma ortamı ile ilgili faktörlerin etkilerini kapsayan tutarlı ve genel bir önleme politikası geliştirmek,

g)Toplu korunma tedbirlerine, kişisel korunma tedbirlerine öncelik vermek,

ğ)Çalışanlara uygun talimatlar vermek." hükmü yer almaktadır.

Görüldüğü üzere, işverenin çalışanlarla ilgili sağlık ve güvenliği sağlama yükümünün genel çerçevesi, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. maddesinde çizilmiştir. Bu çerçevede işverenin, "çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü" olduğu belirtildikten sonra, yapacağı ve uymakla yükümlü bulunacağı birtakım esaslara yer verilmiştir. Bunun gibi 5. maddede, işverenin anılan yükümlülükle gerçekleştireceği korunma sırasında uyacağı ilkeler belirlenmiştir. 10. maddede ise, işyerinde sağlık ve güvenlik sağlanırken, işverenin yapacağı risk değerlendirmesi çalışmasında dikkate almakla yükümlü bulunduğu hususlar belirlenmiştir (Hukuk Genel Kurulu'nun 09.10.2013 tarih 2013/21-102 Esas 2013/1456 sayılı kararı).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri ile bunu uygun olarak çıkarılan iş güvenliği yönetmelikleri hükümleri, işverenin sorumluluğunu objektifleştiren kriterler olarak değerlendirilmelidir. Bu sebeple mevzuatta yer alan teknik iş güvenliği kurallarına uyulmaması işverenin kusurlu davranışı olarak kabul edilmelidir. Ancak, işveren sadece anılan yazılı kurallara değil, yazılı olmayan ve teknolojinin gerekli kıldığı önlemlere aykırı davrandığında da kusurlu görülerek oluşan zararı karşılamalıdır.

Öte yandan, objektifleştirilen kusur, kusur sorumluluğunu kusursuz sorumluluğa yaklaşırsa da, onu kusursuz sorumluluk haline dönüştürmez. Çünkü,

bu halde dahi işverenin sorumluluğu için kusurun varlığı şarttır. Kusurun objektifleştirilmesi kriterinin yanısıra, Türk Borçlar Kanunu'nun 417/2. maddesinin, Anayasa hükümleri ve 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 4. maddesi kapsamında yorumlanması da işverenin sorumluluğunu oldukça genişletecektir.

Yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda; işvereni zararlandırıcı olay nedeniyle sorumluluk halinden kurtaracak olan durum iş sağlığı ve güvenliği alanındaki ihmalleri ile oluşan zarar arasındaki uygun nedensellik bağının kesildiğini ispat etmekten ibarettir. Hukuk Genel Kurulu'nun 20.03.2013 tarih 2012/21-1121 E. 2013/386 sayılı kararında da belirtildiği üzere uygun nedensellik bağı üç durumda kesilebilir. Bunlar mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur. Bu hallerden birinin varlığı halinde işverenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelere göre dava harici IFM İnşaat şirketi ile davalı Akdeniz İnşaat şirketleri tarafından oluşturulan Adi Ortaklığın inşa ettiği İstanbul Uluslararası Finans Merkezi inşaatının kaba inşaat işlerinin davalı alt işveren davalı Emekler İnşaat şirketine verildiği davacının bu şirket işçisi, inşaat kalıpcısı olarak çalışmaktayken olay günü inşaat iskelesinin sökümü işlemi sırasında vincin kaldırdığı iskele parçasının davacının üzerinde bulunduğu iskelenin dengesini bozması sonucu davacının yüksekte düşmesi neticesinde sürekli iş göremezliğe uğradığı anlaşılmıştır. SGK müfettişi tarafından hazırlanan raporda davalı asıl işveren Akdeniz İnşaat Şirketi %15, davalı alt işveren Emekler İnşaat Şirketi %15 kusurlu bulunmuşken, davacı sigortalının %70 oranında müterafik kusurunun bulunduğu tespit edildiği, iş bu davada hükme esas alınan 07.02.2020 tarihli tek iş güvenliği uzmanınca düzenlenen raporda ise, davalı asıl işveren adi ortaklığın toplam %30 oranında kusurlu olduğu (bu kusurun %15'lik kısmının davalı Akdeniz İnşaat AŞ'ne %15'lik kısmının ise dava harici IFM inşaat şirket ait olduğu), davalı alt işveren Emekler İnşaat Şirketinin %40 ve davacı sigortalının %30 oranında müterafik kusurlu olduğu tespit edilmiştir.

Somut olayda, SGK müfettişi tarafından düzenlenen raporda davacının üzerinde bulunduğu iskelenin pimini çıkarması nedeniyle iş kazasının gerçekleştiği kabul edilerek, ağır kusur davacıya verilmişken, hükme esas alınan kusur raporunda durum bu şekilde olmadığı kazazedenin bastığı platformun pimlerini sökmediği, oluşan çarpma neticesinde platformun takılı pimlerinin yerinde çıkması sonucu kazanın gerçekleştiğinin kabul edilerek, davacının davalı işverenlere göre az oranda kusurlu kabul edildiği anlaşılmıştır.

O halde mahkemece yapılacak iş, davaya konu iş kazasının gerçekleşme şeklini her türlü şüpheden uzak delillerle açıklığa kavuşturarak, davacının üzerinde bulunduğu iskelenin pimlerini kendisinin söküp sökmediği, vincin çarpması ile pimlerin yerinden çıkması ile kazanın gerçekleşip gerçekleşmediğini tespit etmek, bu kapsamda SGK müfettişi raporuyla dosya kapsamında alınan rapor arasında

mevcut çelişkinin giderilmesi açısından dosyanın alanında uzman A sınıf İş Güvenliği Uzmanı bilirkişilerden oluşturulacak 3 kişilik bilirkişi heyetine tevdi edilerek, oluşa uygun kusur oranlarının tespitinin sağlanması, tespit edilecek bu kusur oranlarının davacı tarafın mahkemece verilen ilk kararı da temyiz etmemiş olması nedeniyle temyiz eden davalı taraf lehine oluşan usuli kazanılmış hakları gözeterek 18.09.2020 tarihli hesap raporuna uygulanmasının sağlanması (bu raporda esas alınan işlemiş/bilinen devre tarihinden sonra yürürlüğe giren asgari ücret değişikliklerinin de rapora yansıtılmaması suretiyle) temyiz eden davalı şirketin sorumlu olduğu maddi tazminat miktarının belirlenmesi, öte yandan kararın tazminatlardan sorumlu olan diğer davalı Emekler İnşaat Şirketi tarafından temyiz edilmemiş olması nedeniyle davacının bu davalı aleyhine elde ettiği usuli kazanılmış haklar da gözetilerek sonucuna göre davacıların maddi ve manevi tazminat istemleri hakkında bir karar vermekten ibarettir.

2- Kabule göre de; davacının talep artırım dilekçesiyle arttırım talebinde bulunduğu maddi tazminat istemi içeriğinde, hükme esas alınan hesap raporuna göre geçici iş göremezlik dönemi zararının da bulunmasına karşın, mahkemece verilen kararda bu kısmın hüküm altına alınmakla beraber 3 nolu hüküm bendinde geçici iş göremezlik nedeniyle uğradığı iş ve kazanç kaybının reddine karar verilmesi çelişki yaratır mahiyette olmuştur.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin, eksik inceleme ve araştırma ile yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, davalı Akdeniz İnşaat Ve Eğitim Hiz. A.Ş. vekilinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve bu aşamada davalı vekilinin temyiz itirazlarının sair yönleri incelenmeksizin İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesinin istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin kararının kaldırılarak İlk Derece Mahkemesince verilen hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 27. Hukuk Dairesi kararının HMK'nın 373/1. maddesi gereğince kaldırılarak temyiz edilen İlk Derece Mahkemesi hükmünün yukarıda açıklanan nedenlerle davalı vekilinin temyiz itirazlarının sair yönleri bu aşamada incelenmeksizin **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde temyiz eden davalıya iadesine, dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine, Üye Bektaş Kar'ın muhalefetine karşı; Başkan Mustafa Taş ile Üyeler Ali İnceman, Faruk Kaymak ve Şerafettin Özyürür'ün oyları ve oyçokluğuyla 28.06.2022 gününde karar verildi.